

porabno. Učne osebe, ki imajo brezplačno, primerno in porabno stanovanje, kakor je določeno v državnem šolskem zakonu, to obdrže, vsem drugim se nakaži stanarina v izmeri kakor državnim uradnikom."

Tovariš Firm predlaga: „Zaveza se naprosi, da posreduje, da se doda vsem učnim osebam, ki imajo že najmanj dve službeni leti, vsakemu letu od vstevši 14. do vstevši 19. solarnega leta po 6 mesecev, kakor je to storila štaj. vlada."

Prihodnje zborovanje se vrši v začetku meseca avgusta v Podsredi.

Tovariš predsednik se navzočim zahvali za obilno udeležbo in pozornost ter zaključuje zborovanje.

V. J.

Kronika.

— **Meščanske šole v Ljubljani.** Končno je prišlo do resnega dela za ustanovitev meščanskih šol v Ljubljani. V ponedeljek je zborovala posebna anketa, sklicana na poziv višjega šolskega sveta, ki se je izrekla za 4 meščanske šole, od katerih bo po ena deška in po ena dekliška v mestu ter po ena deška in po ena dekliška v Siški. Otvorijo se takoj vsi trije razredi z nadaljevalnim tečajem kot 4. razredom. Meščanske šole bodo samostojni zavodi pod lastnim ravnateljstvom. Anketa je razpravljala o učnih načrtih ter je poverila sestavo podrobnih učnih načrtov trem odsekom, ki so jim pridružene strokovnjakinje v ženskih ročnih delih in v gospodinjstvu. Ko bo dognano število učencev, oziroma učenk, bodo sistemizirana in razpisana ravnateljstva in učna mesta. Ker ni nobenega dvoma, da ne bi občinski svet prevzel stroškov za stvarne potrebe, dobimo s prihodnjim šolskim letom po dolgoletnih naporih (pa tudi k sreči po brezuspešnem, dasi trmoglavem nasprotovanju od strani nekaterih »šolnikov«) v Ljubljani meščanske šole, ki bodo mestu v čast, a najširšim plastem naroda v korist!

— **Vseučilišče v Ljubljani.** Iz Beograda poročajo, da je predloga o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani že pred ministrskim svetom ter bo rešena v najkrajšem času, in sicer ugodno.

— **Proslava Vidovega dneva v Ljubljani.** Zastopniki ljubljanskih prosvetnih društev so sklenili, da skupno proslave Vidov dan dne 28. t. m. z govori, petjem, prodajanjem cvetja in koristnim invalidom s svečano gledališko predstavo. — Učiteljsvo naj priredi enake proslave Vidovega dneva po vsej Sloveniji!

— **J. Killerju nekoliko vrstic v spomin.** Kakor je poročal „Učit. Tov.“ v svoji 22. številki z dne 28. maja t. l., je umrl februarja 1919. leta, in sicer v Nemškem Gradcu tov. Josip Killer, nadučitelj v pok. Pokojnik je bil Nemeč, a pošten Nemeč. Pisec teh vrstic je bil z njim več let v ožjem stiku. Killer je bil dlje časa tudi predsednik štajerskega „Lehrerbunda“. Bil je demokratičen naziranjca, a odkrit značaj ter Slovanom prav naklonjen. Ničesar ni bolj črtil, nego klečeplazstvo in — reneгатstvo. Mnogo se je trudil, da bi v se štajersko učiteljsvo strnil v krepko falango ter mu tako izboljšal gmotno stanje. A ob tem svojem stremeljenju je nalezl ravno med n e m s k i m kolegij na najbesnejše nasprotnike, osobito pa še v vrstah spodnještajerskega „nemškega“ učiteljsva . . . Ker je podpisanec bil dlje časa izdatno angaževan pri raznem organizatoričnem delu v prid našemu stanu, je prišel zaradi tega često v Gradec ter se vsakokrat sešel s Killerjem. Bridko mi je moč večkrat tožil, kakšne težkoče mu zlasti napravljajo diverzni „nemški“ učitelji iz slov. Štajerja, katerih priimki se končujejo na „gg“, „itsch“, „schak“ itd. Rekel mi je: „Das sind die verblissensten Feinde unserer Einigung. Dieses Renegatentum hasse ich aus vollster Seele. Doch nicht verzagt. Wir müssen siegen!“ In res, po vztrajnem ter doslednem delu se nam je posrečilo slov. štaj. učiteljsvo priklopiti „Bundu“. To dejstvo je bilo eno tistih, ki je Killerju v življenju njegovem vzročilo največje veselje. S solznimi očmi mi je to sam priznal . . . Nekoč sem ga pismeno prosil — bil je tačas že v pokoju — da naj v neki zadevi posreduje zame pri tedanjem, danes tudi že mrtvem dež. šol. nadzorniku — Končniku, ker sam nisem utegnil priti v Gradec. A v listu mi je prošnjo odklonil. Pisal mi je med drugim: „Lieber Freund! Du weißt, daß ich für Dich alles zu tun bereit bin. Doch zu Končnik gehe ich nicht. Er gehört auch zu jener Gilde, die ihr Volkstum verrät und nur Streberei betreibt. Sei mir nicht böse darob! Dein aufrichtiger J. K.“ — Killerja so mnogo preganjali zaradi njegovega mišljenja in njegove odkritosrčnosti. A uklonil se moč ni. — Rojen je bil leta 1845. ter je postal 47 let star. Najbolj srečnega se je Killer počutil, če je kramljajoč v krogu mu ljubih tovarišev žulil obilnatno svojo viržinko in imel poleg vrček

piva. A dolgoletni vojni čas je možu vzkral marsikaj, cesar je bil prej vajen. Dosegel je sicer lepo starost, a prepiran sem — bil je žilave narave — da bi še ne bil legel v grob, če bi bile zavladale normalne življenske razmere . . . Vsa čast njegovemu spominu! — Celje, dne 14. junija. — Armin Gradišnik.

— **Izobrazba in vzgoja proletarca.** Pod tem naslovom priobčuje „Naprej“ listek, kjer piše o dolžnostih šole tako-le: „Dolžnost šole pa je navajati mlade ljudi k temu, da bodo v pojavni prirode ter v zakonih, po katerih se vrše ti prirodni pojavi, zasiedili v malem in velikem, v mikrokozmu in makrokozmu, ono rdečo nit, ki spaja posamezne pojave, ki daje razvoju bitij in vesoljstva njegovo smer in ki sieanjic kaže na smoter, in kateremu stremiti cloveštvo in vesoljstvo. Brez te sindetične metode se mi zdi ves pouk mrtev, brez srca, brez gorkote, brez poezije; manjka mu pač končnega smotra, in kojemu naj spe.“

— **Narodna biblioteka.** Iz Beograda poročajo: Komisija, ki išče v Sofiji uplenjene knjige naše narodne biblioteke, je našla doslej 30 zabojev knjig in rokopisov, ki so jih bili med vojno Bolgari vzeli iz biblioteke.

— **Vseučilišče v Kolinu.** V Kolinu so pretekli četrtek slovesno otvorili vseučilišče.

Polemika.

„Domoljubu“ se zbuja stara prav.

„Domoljubovo“ pismo razpravlja v svoji 22. št. o šolstvu, in sicer specijalno o omoženih učiteljicah, ki jim popoinoma odreka možnost uspešnega poučevanja. Kot učiteljica-žena se nikakor ne morem strinjati s takimi nazori. Dasi nihče ne odreka učiteljevanju vzvisenosti, vendar ni tako, da bi bile za pouk sposobne le ascetično-nabožne in samske učiteljice.

Ako se od teh pričakuje, da naj bi bile predstojnice raznih družb in društev, tedaj bi bila ona izvajanja unestna; a doslej niso pošiljali starši svojih hčer iz tega namena v pripravnico in da je katera gojenka sama tako nameravala, se je gotovo rajša posvetila samostanski vzgoji. Kjer si starši žele tako nabožnih učiteljic, naj pošiljajo svoje otroke v redovniške šole; toda posvetnim, oziroma omoženim učiteljicam zaradi pobožnosti, ki pa tudi tam, kjer se kaže, ni bila vedno pristna, odrekati zmožnost vzgoje in pouka, je docela krivično.

Učiteljica in mati sem ter poznam več sebi enakih, a uprav zaradi tega vse drugače opazujemo nam izročeno šolsko mladež tako, kakor kot dekleta v prvih letih našega službovanja, sedaj pač občutimo, da nadomeščamo v šoli rodno mater, ko večkrat zadostuje en sam pogled, da odkrijemo otrokovo notranjost. Zase vem, da ko zaprem ob pričetu pouka vrata za seboj, me ničesar več ne zanima izvun pouka šol. otrok; truditi bi se morala, da mislim na kaj drugega, celo na varuhinjo lastne, ljubljene dece. — To je poklic, prepričana sem, da ga ima vsaka učiteljica žena, drugače bi ne poučevala, vsaj dolgo ne. In tisti meseci! Čudno se sliši očitiranje neizogibnega dopusta. Kaj ga je res toliko, da ga ne zasluži dobra učiteljica? Dopoldne sem učila ponavljalke, zvečer je bil otrok. Več kot tistih obilnatnih šest tednov mi niso nikoli dovolili, v enem slučaju še teh nisem imela, a sapirati me je moral največkrat mož, ki se je potrudil, da ni bil uspeh v razredu zato slabejši.

Tudi zdravnice, uradnice, poštarice na deželi so omožene. Ali se jih zato ne upošteva kot delavke? Neverjetno, da se sme ravno v naš stan vsakdo obregniti, saj ni manj vreden od drugih! Ako ni omožena učiteljica za šolo, kakor ponavljala 23. št. že imenovanega ilsta, tedaj ne bi smela n o b e n a žena delati v javnosti; toda ali je to v sedanjih razmerah mogoče? Socialne potrebe silijo na delo izvun doma skoroda vse žene nižjega in srednjega stanu, torej čemu ravno omož. učiteljici zanikati sposobnost izvrševati svoj stanovski poklic, zakaj bi ravno ta ne smela biti svobodna in samostojna? Kot izobraženka bo menda sama najbolje spoznala, ali je sposobna za aktivno službovanje ali ne, to se je izkazalo že v več slučajih.

Zakaj tudi tista zaničljivost v članku o možateljnosti učiteljic! Naravno je, da misli na možiteve vsako zdravo dekle, tudi nabožne učiteljice ne delajo izjeme. Malo je takih, ki se odpovedo prostovoljno možitvi in ne zaradi razmer, in zopet bi ravno te in one učiteljice ne smele radi stan. poklica svobodno slediti prirodnim zakonom ženskega zvanja? To je protinravno! Ako se pa katera iz raznih vzrokov ne more možiti in se iz prirojenega žen. altruizma oklene društev ali česa drugega, ni še rečeno, da bi bila zato boljša učiteljica kot razumna žena in iz-

kušana vzgojiteljica-mati. Nezakonite, družabne vaške zahteve še niso, hvala Bogu, merilo za klasifikacijo dobrih učiteljic, kar vedo celo brihtnejši šolski otroci.

Morda je pa oni članek v zvezi s pošteni plačanima po pomoti? — Le brez skrbi! Učitelj, katerega žena je aktivna učiteljica, ima še vedno plačo le — po pometi — zakaj ko bi bila poštena, bi zmogla sedanje cene življenskih potrebščin, kar pa še ne bo kmalu. O stanu primernem, ali celo brezskrbnem življenju učitelj. družine se nam samo še sanja. Tudi učitelji bi si ga želeli celo — brez ženine plače, kar bi bilo edino pravilno; mogoče bi se potem še „Domoljub“ sprijaznil z aktivnimi, omoženimi učiteljicami.

Svojih nazorov tudi nikomu ne vsiljujem, a čast žene-učiteljice po poklicu mi bo vsekdar sveta in njena vzgoja vzor, ako je združena s pravo ljubeznijo do mladine. Na eventualne daljne napade sem pripravljena, ker se že iz lastne šol. dobe spominjam, kako visoko sem spoštovala svoje omož. učiteljice, ki so bile gospé učiteljice in nič drugega.

Učiteljica — žena in mati.

Iz Jugoslavije.

— **Razglas o sprejemu učencev v prvi razred ljubljanskih srednjih šol za šolsko leto 1919/1920.** Na prvi državni gimnaziji, na državni realni gimnaziji, na državni realni, na državni gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani bo vpisovanje učencev za prvi razred šolskega leta 1919/1920 v nedeljo, 29. junija, od 9. do 12. ure dopoldne. — Učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njihov namestnikov ob določenem uri v ravnateljstvo pisarno dotičnega zavoda in prineso s seboj krstni list, obiskovalno izpričevalo zadnjega razreda ljudske šole in izpričevalo o cepljenju koz. Zunanji učenci se zglase lahko tudi pismeno. — Sprejemni izpiti, obsegajoč verouk, slovenščino in računstvo, bodo v soboto, 5. julija, od 8. ure dopoldne dalje.

— **Tečaj za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah.** Na državni obrtni šoli v Ljubljani se bo vršil od 18. avgusta do 6. septembra t. l. strokovni tečaj za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah. Prošnje za sprejem je poslati do 6. julija t. l. na ravnateljstvo. Glede bližnjih podatkov se opozarja na razglas v uradnem listu deželne vlade za Slovenijo, številka 104 z dne 11. t. m.

— **Na državnem moškem in ženskem učiteljsku v Ljubljani bo vpisovanje v prvi letnik v soboto, dne 5. julija, in sicer za gojence dopoldne od 9. do 11. ure, za gojenke pa popoldne od 2. do 4. ure.** Prinesti je s seboj krstni, oziroma rojstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Učenci, ki so dovršili z ugodnim uspehom 4. razred srednje šole (liceja), se sprejmejo brez izpita. Sprejemni izpiti za ostale se prično: za gojence v ponedeljek 7., za gojenke pa v sredo 9. julija. Podrobnosti bodo svoječasno razvidne iz obvestila na deski v veži šolskega poslopja. — Ravnateljstvo.

— **Na občnem zboru podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Grobelno so bili izvoljeni v odbor poleg drugih: učitelj Fran Pogačnik kot blagajnik, učiteljica Tilka Lekarjeva kot blagajničarka, kot odborniki pa nadučitelj Josip Stritar, Tomo Knobus in Gvidon Srabotnik.**

— **Občni zbor „Mladike“.** Društvo „Mladika“ ima letos svoj občni zbor v četrtek, dne 3. julija 1919, ob šestih popoldne v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednice. 2. Letno poročilo tajništva. 3. Računski zaključek za preteklo upravno leto. 4. Proračun za bodoče upravno leto. 5. Poročilo računskih preglednic. 6. Volitev upravnega odbora za novo upravno dobo (§ 6. društvenih pravil). 7. Volitev računskih preglednic za prihodnje društveno leto. 8. Samostalni predlogi (§ 10., odstavek 6. društvenih pravil). 9. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi društvenice in društvenike upravni odbor.

Književnost in umetnost.

Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ razpisuje tri nagrade v zneskih po 500, 300 in 200 K za tri najboljše izvirne, še neobjavljene moške zbere na besedila domačih pesnikov. Komponirani morajo biti v modernem duhu, a ne v pretežkem slogu. Društvo bo nagrajene skladbe dogovorno s skladatelj izdal in si pridrži pravico prvega izvajanja. Nagrade bo prisodila en mesec po razpisanem roku posebna strokovnjaška jury. Skladbe naj se pošljejo na dalje do 30. junija 1919 na naslov: „Pevsko društvo Ljubljanski

Zvon“ v Ljubljani, z imeni skladateljev priloženih zaprtih kuvertah. Svetuje se, da ne pošiljajo skladatelji skladb v rokopisu, temveč v prepisu.

A. Sič: O slovenskih narodnih nošah. Opisovatelj slovenskih narodnih vezenj je popisal sedaj še razne vrste narodnih noš. Narodna noša je prišla v novejšem času zopet do veljave, in ob raznih slovenskih nastopih je cela vrsta našega ženskega stva v njej. Žal, da ne vedno v pravilni opremi, kakršna je bila noša naših prednikov in naših prednikov pri kranjskih, štajerskih, koroških, goriških, beneških, istrskih in ogrskih Slovencih. To je verno spretno sestavil Sič v tej knjižici. Vsem, ki se zanimajo za narodne noše, knjižico toplo priporočamo. — Knjižico je izdal Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 1. Naroča se pri njej. Cena K 3.20, po pošti K 3.50.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE, Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

XXV. izkaz.

Po 20 K: Tinka Smerdujeva — Jurij v Slov. goricah. Po 10 K: Komar U. — Motnik; Marica Zgurjeva — Domlje. Po 6 K: Šolsko vodstvo — Prerje. — Današnji izkaz 46 K. Prej izkazanih 6552 K. Skupaj 6598 kron.

Ivan Petrič, Ljubljana—Sp. Št.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Ponovno prosimo p. n. naročnike, pri naznanilu premembe bivališča v naš list dostavijo zaporedno št. vtilkonaslovnega pasu in prene bivališče, odnosno pošljo nam s tem delo olajšajo. — Šte. dolžnike prosimo, naj izpolnijo dolžnost do lista, ki jim je priboril izboljšano gromotno stanje saj pri dobri volji se da vurediti. Vsi tovariši naj nabirajo nove naročnike (bralna društva, čitalnice, varne, gostilne), da dosežemo čim več številu.

Kdor pošlje kak denar, naj veta navede, v kak namen ga pošlje, ali je naročnina za tekoče leto, ali na čun zaostale naročnine i. d. —

Ponovno prosimo, naj se upravniki ne pošilja denarja, namenjenega v drugo namene: »Učiteljski konvikta«, rezervni sklad, ampak naravnost tem. S tem vzročajo le nepotrebna pota, vknjiževnja i. d. sitnosti. Upravnik ima z listom dovolj posla in ne more opravljati drugih poslov kakor kak postrešček.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanske učiteljsva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Hranilnica in posojilnica

„Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom, bo obrestovala hranilne vloge od 1. junija 1919. dalje po

3%.

Non scholae, sed vitae discimus.

Kdor se zanima za šolsko reformo

:: naj ne zamudi čitati izvajanja

higijena in šolskega prijatelja

dr. Živka Lapajne-ja v brošuri:

„Nova pota Jugoslovijanov“.

:: cena 2 K.

Glavna zaloga pri

L. Schwentner-ju v Ljubljani.

Vinska klet pri „MALIČU“

Ljubljana, naspr. gl. pošte pod Jadransko banko.

Točijo se v kleti in čez ulico pristna stara in nova, bela, rdeča in črna vina.

Slav. občinstvu se najtopleje priporoča

Stanko Jesenko.